

Éra únavy a strnulosti v nedohlednu

doc. PhDr. MARTIN SOUKUP, Ph.D.
Ústav etnologie, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
Celetná 20, Praha 1, 116 42; e-mail: martin.soukup@ff.cuni.cz

Uzavíráme druhý ročník časopisu *Culturologia*. V editoriale pro číslo 2 předcházejícího ročníku jsem s potěšením konstatoval, že si časopis našel své čtenáře; nyní také s radostí dodávám, že rovněž autoři projevují vysoký zájem o publikování v tomto periodiku.

Druhé číslo letošního *Culturologie* jsme nepřipravovali jako monotematické, přesto lze najít – shodou okolností – jisté společné motivy řady studií a příspěvků, které získaly publikační prostor v aktuálním čísle. Číslo je o světých i stinných stránkách života: o vzniku člověka, porodech, zdraví, umírání, smrti od Treblinky po Rio a vlastně i po studentskou recenzi.

Cyklos života a smrti, zrození a konce. Vybavuje se mi působivý film Roberta Gardnera *Forest of Bliss* (1986), v němž tento geniální tvůrce působivým způsobem zachytil tento koloběh života v indickém městě Benarés. Film začíná za úsvitu a končí s dalším rozbřeskem, zítra bude také den...

Známý německý filozof a historik Oswald Spengler psal v přesvědčení, že osudem každé kultury je její vlastní smrt. Musí projít od svého zrodu růstem, dětstvím k mládí a dospělosti, propracovat se k únavě, ochablosti, strnulosti, stárí a dobrat se vlastní smrti. „Všechna pomijivost je stejná,“ napsal slovatný autor *Zániku Západu*.

Časopis věnovaný kultuře se zrodil teprve nedávno a věřím, že má před sebou ještě dlouhý osud; zatím žije v období rané tvořivosti – a období únavy a strnulosti má v nedohlednu. Druhé číslo dle mého soudu tvořivost jasně dokládá. Obsahuje původní studie věnované neotřelým tématům, která jejich autorky a autoři otevírají pro české odborné prostředí: antropologii porodu, lékařskou antropologii či třeba studium vlasů jako kulturního jevu.

Pracoviště, na němž jsme začali časopis tvořit, sice v letošním roce skončilo (část z něj přešla pod Ústav etnologie FF UK), ale to se netýká časopisu samotného. Před týmem, který pro vás připravuje časopis *Culturologia*, stojí výzva třetího ročníku, který chceme opět naplnit původními studiemi, připravujeme změnu webové prezentace či otevření ob-

sahu on-line a na dobré cestě je rovněž zařazení časopisu do některých databází.

Žijeme zkrátka v přesvědčení, že má smysl nadále pěstovat odborný časopis, který nabízí texty věnované kultuře, která si nadále zachovává své pevné místo jako předmět vědeckého výzkumu. Evoluční biologové již před dlouhou dobou zjistili a prokázali, že změna prostředí může za jistých podmínek stimulovat vývoj druhů, může však zrovna tak vést k jejich vyhynutí. Věřím, že se to stejnou měrou může týkat rovněž změny akademického prostředí. Chápu ji jako příležitost pro časopis jeho tým; nechystáme se vyhynout.

Vybavuje se mi scéna ze Saturnina, v níž doktor Oulický konstatuje: „Prožíváme-li delší dobu idylu, přestaneme ji vnímat a osud by nám prokázal neocenitelnou službu, kdyby nás popadl za límec a vyhodil dočasné na mráz.“

Rád bych stejně jako před rokem uzavřel editoriale verší, které patří k mým oblíbeným. Tentokrát se mi jeví přiléhavé úvodní sloky básně „Svět je báječné místo...“ od beatnika Lawrence Ferlingettiho. Báseň o radostech a strastech života:

*Svět je báječné místo k narození
jestli vám nevdá že štěstí vždycky není
tak velký požitek
jestli vám nevdá že si tu a tamšeredně
spálíte prsty zrovna
když je všechno tak prima
to víte ani na nebesích
nezpívají po celý čas*

*Svět je báječné místo k narození
jestli vám nevdá že někteří lidé umírají
po celý čas
nebo snad mají jen hlad
čas od času
což se dá celkem snést
pokud to nejste zrovna vy...*

Obsah

Studie:

- 4 **Václav Soukup:** Biokulturní metamorfózy lidského rodu: Evoluční perspektiva
- 18 **Jan Vávra, Miloslav Lapka:** Size matters: Climate change perception and carbon footprint of Czech households
- 26 **Martin Rychlík:** Paruky, lokny i vši: Nástin historie účesu ve starověkých kulturách
- 44 **Magdaléna Ezrová:** Antropologie porodu: Studie o počátcích života
- 49 **Martin Soukup:** „Cosi přichází“: První kontakty obyvatel hor Nové Guineje s kolonizátory
- 58 **Zdenka Mechurová:** Lékařská antropologie: Významy epilepsie v sociokulturním kontextu a důsledky stigmatu

Recenze:

- 64 **Markéta Poláková:** Kultura kreslená Papuánci
- 65 **Martin Soukup:** Láska a boty: Dodatek k zapomenutým transportům
- 66 **Antonín Kudláč:** Populární kultura jako vše kolem nás?

Rituál přechodu:

- 67 **Martin Soukup:** Zemřel Ward Hunt Goodenough

Vědecký tamtam:

- 68 **Maja Hamplová:** Divokým Kurdistánem?
- 69 **Václav Soukup:** Seznamte se: Paní Ruth Hálová z Krumlova
- 69 **Barbora Půtová:** Lidský popel jako umělecké dílo
- 70 **Kateřina Štěpánová:** Chuť žít... a jak ji podpořit
- 72 **Zdenka Součková:** Evoluce versus stvoření?

Co čtou studenti:

- 73 **Diana Nohelová:** Jak si žijí nebožtíci?
- 73 **Olga Kořánková:** Knižka pro ty, kteří si myslí, že je média neovlivňují